

ZÖLDÜLŐ BUDAPEST 2030

Tudj meg többet a budapesti zöldfejlesztésekről!

zold.budapest.hu

ZÖLDÜLŐ BUDAPEST 2030

A kiadvány az Otthon Budapesten Integrált Településfejlesztési Stratégia és a Radó Dezső Terv – a Főváros Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve felhasználásával készült.

A szakmai tartalmat a Főpolgármesteri Hivatal közlései alapján a Főpolgármesteri Iroda munkatársai állították össze.

FELELŐS KIADÓ:

Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal, Főpolgármesteri Iroda
Balogh Samu kabinetfőnök

FÉNYKÉPEK:

Budapest Főváros Levéltára, BKM Nonprofit Zrt., Képszerkesztőség,
Főpolgármesteri Hivatal, Fortepan, Korzó Tervezési Stúdió

2024

TARTALOM

ZÖLDEBB, ÉLHETŐBB, SZERETHETŐBB	3
MEGCSONKOLT ÖRÖKSÉG	4
A VÁLTOZÁS MEGKEZDŐDÖTT	6
FEJLESZTÉSI PROGRAM.....	8
Városháza park	10
Séta a belvárosban	12
Vissza a Dunához	16
Megújuló parkok	18
Úton, útszélen zöld	22
Közösen zöldítünk	24
Másként csináljuk	26
Természetesen	28

ZÖLDEBB, ÉLHETŐBB, SZERETHETŐBB

Budapestet nem lehet elégszer megcsodálni. A budai hegyek, a Duna és a pesti oldal síkságának találkozását természeti és építészeti örökségünk egybefonódása teszi még különlegesebbé. Milliós városok közt szokatlan módon városunk ma is rengeteg természeti kincset rejt.

Azonban az örökségünkhöz nemcsak a kincsek tartoznak, hanem súlyos terhek is. A belső városrészek kifejezetten zöldfelület hiányosak. A századfordulós Budapesten elkezdődött telekspekuláció valójában a mai napig tart, és kopár utcákat, egymás szájába néző házakat eredményezett. A szocializmusban mindent leuraló mérnöki szemlélet után napjainkban a nemzetgazdaságilag kiemelt beruházások borítanak be mindent aszfalttal és térkővel. Máig az értékes zöld a fejlesztések célterülete a rozsdaovezetek helyett. Túlépített városunkba egyre forróbb nyarakkal és villámárvizekkel tör be a klímaváltozás. A klímaváltozás ugyanis már nem a jövő fenyegetése, hanem már benne élünk. Ezért Budapest zöldítése már nem egyszerűen a jövő generációk iránti felelősségünk, hanem saját elemi érdekünk.

2019-ben arra vállalkoztunk, hogy megállítjuk Budapest zöld vagyonának

pusztítását és elkezdjük visszafordítani a folyamatot. Megóvjuk a megmaradt zöldterületeket és újakat alakítunk ki. A betont feltörve, négyzetméterről négyzetméterre haladva keressük meg a zöldítés lehetőségeit. Közterein felújításakor gondoskodunk arról, hogy az esővíz végre ne a csatornába ömöljön, hanem a növényzetet éltesse. Tövig nyírt gyeppel helyett teret adunk a vadvirágoknak, fenntartásigényes egy-nyári virágok helyett a szárazságtűrőbb évelőknek. Élhetőbb várost alkotunk nemcsak az embereknek, hanem a velünk együttélni próbáló növény- és állatvilágnak is.

A változtatást a Városházán belül kezdtük, felállítva azt a szakértői csapatot és azokat a szabályozásokat, amelyek segítségével terveink valósággá válhatnak. Munkánk első eredményei már kézzel foghatóak: természetközeli szemlélettel építettünk 7 hektáros parkot Pünkösdfürdőn, a külső pesti kerületekben megkezdett visszaerdősítésekkel együtt már 35 ezer új fát ültettünk el. A tervrajzok felett vívott harccal már több ezer fát mentettünk meg a kivágástól. Budapest történetében először Európai Unió támogatást szereztünk természetvédelmi területeink megújítására. A következő években az Unió

támogatásával és saját forrásainkból fogjuk zöldíteni a várost, a belső városmagtól a külső kerületekig, zöld sétányokat, új parkokat és „egészséges utcákat” létrehozva. Folytatjuk közösségépítő zöld programjainkat is.

Folytatjuk a szemléletformálást is, hiszen a természet értékeire fogékony emberek fogják legkönnyebben elfogadni, hogy a klíma és környezeti válság miatt sürgősen változtatnunk kell életformánkon és azon a környezeten, amelyet a természetet elnyomva hoztunk létre magunk körül. A jó hír az, hogy ez esetben a változás nem fájdalmas: egy zöldebb városban egyszerűen jobb élni mindenkinek.

Karácsony Gergely

FŐPOLGÁRMESTER

„A klímaváltozás már nem a jövő fenyegetése, már benne élünk.

Ezért Budapest zöldítése már nem egyszerűen a jövő generációk iránti felelősségünk, hanem saját elemi érdekünk.”

MEGCSONKOLT ÖRÖKSÉG

A Margit-sziget fáit részben az ostrom pusztította el, részben a Mancsi híd építéséhez vágták ki őket, hogy építőanyagként szolgáljanak.

Budapest legrégebbi városi zöldfelületeinek kialakulása jelentős részben a reformkorig nyúlik vissza. A polgárosodó város terjeszkedése során egykori mocsarak, piacterek, bányák, nyomornegyedek, szőlődűlők helyén születtek meg az új parkok, fásított terek, fasorok és városkörnyéki erdők. Az új városnegyedek persze sokszor jóval kisebb zöldfelülettel készültek el, mint amit a tervek ígértek, hiszen az ingatlanspekuláció már 150 évvel ezelőtt is a beépített területek maximalizálására törekedett. Bár ennek a kárát a mai napig szenvedjük a szűkre szabott belvárosi utcákban, mégis ennek a kornak

az örökségeként tekinthetünk legnagyobb közparkjainkra, így a Városligetre, a Népligetre vagy a Vérmezőre is.

Az I. világháborúval megtört a fejlődés, 1944-45 tele pedig a városi zöld szempontjából is drámai volt: a faállomány egyik részét az ostrom és az ostromgyűrűben fagyoskodó város tűzi-

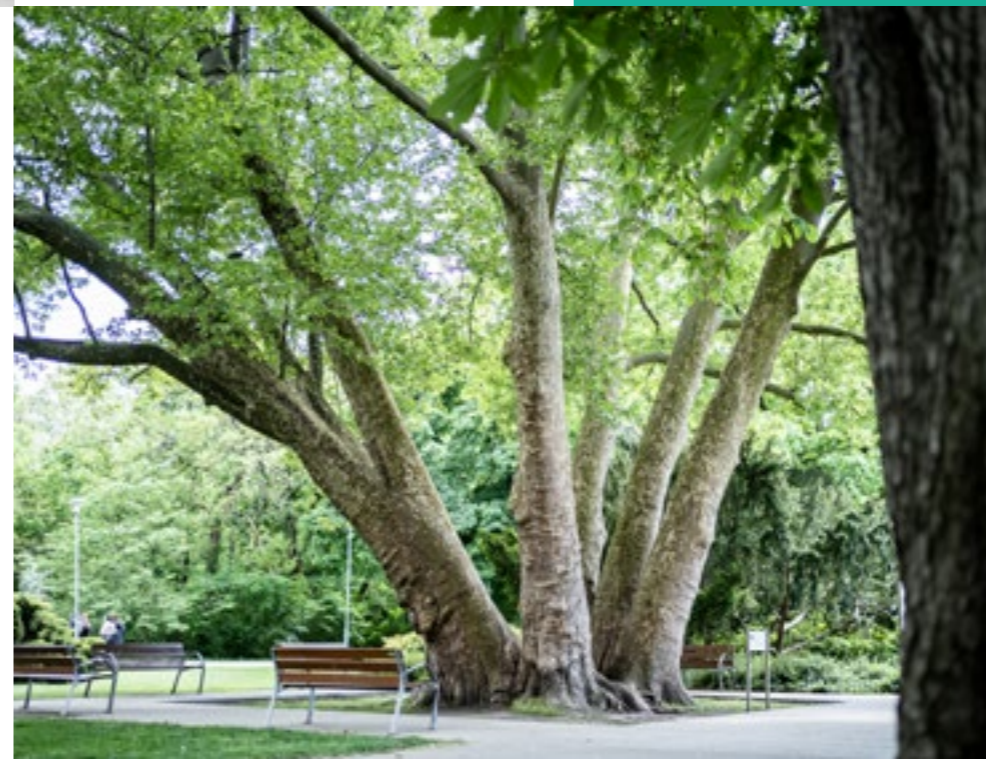
faéhsége tarolta le, egy másik része az újjáépítés alatt építőanyagként végezte. De a legnagyobb pusztítás szellemi volt: a parkosításra és a díszítő értékkel bíró zöldfelületekre a háború utáni kurzusok „burzsoá csökevényként” tekintettek. A természetet mindenáron uralni akaró mérnöki szemlélet és a központilag vezényelt hatalmas állami építkezések további letarolásokhoz vezettek. Némi kompenzációt jelentettek csak a lakótelep-építések: a panelházak között nagy kiterjedésű zöldfelületek jöhettek létre, játszótérekkel, sportpályákkal, óvoda- és iskolakertekkel.

Újabb csapássorozatot hozott a rendszerváltást követő gazdasági és társadalmi átalakulás. Ösztönzők híján a gombamód szaporodó bevásárlóközpontok, irodaházak és lakóparkok a rozsdáövezetek helyett inkább a külső kerületek és az agglomeráció zöldterületeit foglalták el. Az építkezések célterületei a Duna-partok, a budai zöldfelületek, erdők, szántók lettek. Az önkormányzatok nagy része „tartalék beépítési területeként” tekintett a területre és gyors tempóban kezdte el a vagyon felélését. Tovább bonyolította a helyzetet a köztulajdon széttagoltsága: a kerületek és a főváros között megosztott közterületek mellett az erdők, a folyópartok és a MÁV területei állami tulajdonban maradtak. Ez olyan bonyolult tulajdonosi viszonyokhoz vezetett, ami máig akadályozza közvagyon gondos kezelését. A hatósági jogkörök még bonyolultabbak: az erdők és az országos természetvédelmi területek

vonatkozásában a kormányhivatalok, a városi zöldfelületek terén viszont a kerületek a hatóságok. A Fővárosi Önkormányzatnak a zöldfelületek tekintetében alig van rendeletalkotási lehetősége. Országos szinten a közúti és közmű jogszabályok törvényi erejével szemben csupán elavult kormányrendeletek hivattak védeni a zöldfelületeket.

2010 után két újabb csapás éri Budapestet: a „nemzetgazdaságilag kiemelt beruházások” számos felmentést kapnak a zöldfelületeket érintő szabályozások alól is. Másrészt 2020-tól a kormányhivatalokhoz kerültek az építéshatósági jogkörök, így a magánterületeken szinte telje-

A közel 200 éves Hétvezér platán háborús csonkolást túlélve növesztette 7 új törzsét

sen elveszett az önkormányzati kontroll az építetők felett. Mindez a kertvárosok és a budai hegyek még intenzívebb, gyakran szabálytalan beépítéséhez vezetett. A Városligetben, a Budai Várban, Normafánál vagy a Kossuth téren pedig szakmai és társadalmi egyeztetések nélkül történtek a területek karakterét alapvetően módosító, a zöldfelületeket is érzékenyen érintő beavatkozások.

Ezekre válaszul születtek meg viszont azok a civil mozgalmak, amelyeknek célja Budapest zöldfelületeinek védelme lett. Emellett megjelentek a klímaváltság általánosabb kérdéseivel foglalkozó szerveződések is. A zöld kérdés egyre többek számára vált fontossá. Ez vezetett a 2019-es zöld fordulathoz. Szimbolikus, hogy a Római-partot vagy a Városligetet védő azonnali lépések mellett az új Fővárosi Közgyűlés egyik első döntése volt – a néhai főkertészi pozíció újraelésztésével – a fővárosi főtájépítési pozíció létrehozása. Ismét lett gazdája a Főváros zöldfelületeinek! Mára Budapest városfejlesztési stratégiájában kiemelt prioritássá vált a zöldfelületek megóvása és növelése. Hasonló változások történtek számos kerületi önkormányzatban is, ami megteremtette a szoros együttműködés lehetőségét e téren. Bár a FŐKERT munkájában már 2019-et megelőzően is számos előremutató kezdeményezés látszódnak, a Főváros nagy múltú cége – immáron a BKM Budapesti Közműveken belül – egy környezetileg és gazdaságilag egyaránt fenntarthatóbb működésre állhatott át. Mindez együtt teremti meg az alapokat ahhoz, hogy Budapestet egy zöldebb és élhetőbb várossá tegyék.

A VÁLTOZÁS MEGKEZDŐDÖTT

Budapest zöldfelületeinek sorsában fordulat következett be 2019 végén.

Részben a klímaválság miatti aggodalom erősödése, részben a főváros népszerű zöldterületeit romboló nagyberuházások miatt a lakosság egyre nagyobb részének vált szívügyévé a fák és a természeti értékek megóvása, és egyre többen kezdtek hangot adni annak az igényüknek, hogy a közélet szereplői érdemben foglalkozzanak a klímaválság kihívásaival. A koronavírus-járvány szintén megnövelte a szabadidős célra használható, zsúfoltságmentes városi zöldterületek iránti igényt.

Ezekre az igényekre reflektálva emelte Budapest új vezetése a városfejlesztés prioritásai közé a főváros zöldfelületeinek védelmét, fejlesztését és a városi biodiverzitás növelését. Hogy mindez nemcsak üres ígéreteket, hanem valódi vállalásokat jelentett, azt mára olyan látványos és kézzel fogható fejlesztések bizonyítják, mint az aszfalt helyét visszafoglaló fák a Blaha Lujza téren, a többszörösen díjnyertes, természetközeli szemléletben készült Püskösdfürdő park, 35 ezer új ültetésű fa és számos utca és tér viszsazöldítése.

A szemléletváltás egyre több gyakorlati döntésben tükröződik. A munka- és öntözésigényes egynyáriakat fokozatosan felváltjuk szárazságtűrő évelőkkel. A kevésbé intenzíven használt területeken a tövig nyírt, napégette gyeppel helyett ritkább kaszálással biodiverz vadvirágos foltokat, élőhelyeket hozunk létre. A falevelek egy részét a parkokban helyben komposztáljuk és közösségi komposztálókkal a lakosságot is bevonjuk a programba. Kiveztük a környezetre káros glifozátot a gyomirtásból és a kiemelt fasorok esetében a síkoságmentesítésre is új, drágább, de kevésbé környezetkárosító anyagokat vezetünk be.

Intenzíven kommunikálunk a faki-vágások, fasorrekonstrukciók előtt, hogy a lakosok megismerhessék az elsősre fájó beavatkozások indokait. Megvédjük a fahelyeket és a parkokat a beépítéstől. A Püskösdfürdő parkkal a városi közparkok olyan új generációját hoztuk létre, amely a tervezési elveiben és fenntartásában is az európai Green City elvekre épülő szemléletet honosít meg.

Nem kevesebbet szeretnénk, mint a városi ember és a természet kapcsolatát újjáépíteni, harmonikus együttélést létrehozni a város jövője, egy élhető város megteremtésének érdekében. A munkát éppen csak elkezdtük, de az első eredményeink biztatóak.

Bardóczi Sándor

FŐTÁJÉPÍTÉS

Mindezek mögött egy kívülről láthatatlan és unalmasnak hangzó, ám annál fontosabb változás húzódik meg: a Városháza elmúlt 80 évének legnagyobb zöldfelületi szervezetfejlesztése. A néhai főkertészek helyébe lépő főtájépítész első éves munkájának eredményeként 2020 őszére új struktúra állt fel: a Várostervezési Főosztályon belül megalakult a Tájépítészeti Osztály, ezen belül három csoporttal. Megalkotásra került a Radó Dezső Terv – a Főváros Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve, amely nem kisebb célt tűz ki maga elé, mint hogy 2030-ra az egy budapesti lakosra jutó parkterület mérete a jelenlegi 6 m²-ről 7 m²-re növekedjen.

Az új szervezetben a Zöldinfrastruktúra-fejlesztési Csoport foglalkozik az új zöldfelületek tervezésével és megvalósításával, a nagyparkok stratégiáival, tájépítészeti terv- és ötlet pályázatokkal. Ők gondoskodnak az egyes projekteknél a lakosság és más érintettek bevonásáról is. A Zöldinfrastruktúra-kezelési Csoport biztosítja azt, hogy minél kevesebb fa essen a városban zajló építkezések áldozatául. Munkájukkal az elmúlt 4 év

során már több mint 2000 egészséges városi fát mentettek meg a kivágástól – további 1000 fát az Óbudai-szigetre indokolatlanul tervezett árvízvédelmi beruházás leállítással óvtunk meg. A Természetvédelmi Csoport készíti elő a védett területek élőhelyrehabilitációs feladatait és a helyi védelem új területekre való kiterjesztését.

A főtájépítész részese a legfontosabb városfejlesztési döntéseket előkészítő csapatnak. Javaslaiban érvényesíti a város zöld infrastruktúrájának igényeit és megteremt a Főváros saját fejlesztéseinek zöldfelületi szempontú kontrollját. Emellett a szakértői csapat célja annak biztosítása, hogy a zöldfelületeket érintő minden kérdés a fenntarthatóságnak, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásnak és a biodiverzitás növelésének legyen alárendelve. Így például a favédelmi szabvány fővárosi jogszabályi integrációjával tudatosítjuk minden tervezőben és fejlesztőben, hogy „a fa is közmű”, és hogy a gyökereknek hely kell. Azaz a fának is jár a védőtávolság, amit ezentúl nem foglalhatnak el kényükre-kedvükre a vízvezetékek, a gázcsövek, a térkő és az aszfalt.

FEJLESZTÉSI PROGRAM

Városháza park

Séta a belvárosban

Vissza a Dunához

Megújuló parkok

Úton, útszélien zöld

Közösen zöldítünk

Másként csináljuk

Természetesen Budapest

JELMAGYARÁZAT

- Helyi jelentőségű fejlesztés

Városháza park

8000

NÉGYZETMÉTER
ÚJ ZÖLDFELÜLET

Budapest új, nyitott zöld főterét építjük meg a Városháza udvarán. A parkoló autók helyét átvevő park árnyas pihenőhelyként szolgál majd a lüktető város közepén, emellett közösségi találkozóhelyként helyt ad közéleti és kulturális rendezvényeknek is.

ZÖLD FŐTÉR A meglévő fák megőrzése mellett 8 000 m² új, fásított zöldfelületet hozunk létre a legsűrűbben beépített belvárosban. A szivacsváros-elven alapuló tervezéssel gondoskodunk a csapadékvíz helyben hasznosításáról.

NYITOTT VÁROSHÁZA Budapest új főterét a demokrácia és a társadalmi viták helyszínévé tesszük. Helyet adunk megemlékezéseknek, közéleti rendezvényeknek.

TALÁLKOZÓHELY A már felújított Merlinnel és a Városháza földszintjén megnyitandó terekkel együtt új kulturális és közösségi találkozóhelyeket hozunk létre a város szívében.

Az új park megvalósítását egy sikeres tervpályázattal készítettük elő, ezt követően indulhatott el a részletes tervezés. A leendő parkkal határos, korábban omladozó homlokzat felújítását követően 2024 tavaszától kerülhet a parkoló helyére egy átmeneti „pop-up” park, amely a hosszas engedélyezési és közbeszerzési folyamatok után adja majd át a helyét a végleges Városháza parknak.

ELKÉSZÜLT ✓

VÁROSHÁZA PASSZÁZS

Nyitottá tettük a Városháza díszudvarát.

MERLIN

Felújítottuk és közösségi térként adtuk vissza a több mint egy évtizede bezárt ikonikus épületet.

VÁROSHÁZA ÉPÜLETE

Hamarosan készül az új homlokzat.

ELKÉSZÜLT ✓

Bakáts tér

A 2019 előtt készült tervek teljes újrágondolásával vált a Bakáts tér is egy zöld pihenőhellyé, találkozóhellyé Ferencváros szívében. Nyolcszorosára növekedett a téren a zöldfelület, összesen közel 1400 m² új zöldfelület jött létre.

A korábban tervezett dézsás fák helyett 59 talajkapcsolatos fa került elültetésre. A fák árnyékában padok és sakkasztalok kaptak helyet. Akadálymentesítéssel, forgalomtechnikai módosításokkal, 100 bringatárolóval, egy új MOL Bubi állomással, és a parkolók rendezésével valósult meg a forgalomcsillapítás. Az átépítést Ferencváros Önkormányzata valósította meg, a Fővárosi TÉR_KÖZ pályázatának támogatásával.

ELKÉSZÜLT ✓

Blaha Lujza tér

GYÖKÉR WELLNESS SVÉD RECEPT ALAPJÁN

Innovatív ültetési és ápolási módszerekkel gondoskodunk az új fák ról. A Blaha Lujza téren és a Bakáts téren is idehaza egyedülálló kiterjedésben alkalmaztuk a Stockholm Faültetési Rendszert, amely a városi környezetben is helyet biztosít a gyökérzet növekedéséhez és segíti az esővíz tárolását is. Bár az ültetés így költségesebb, de megtérül, mert a fák sokkal tovább élnek.

KÖZLEKEDÉSI CSOMÓPONT HELYETT TALÁLKOZÓHELY

Teljesen megújítottuk a Blaha Lujza teret. 1000 négyzetméternyi új zöldfelületen 80 új fát ültettünk és megtartottuk az értékes idős fákat is. Forgószékek, asztalok, kerékpártámaszok és a felújított Gomba szökőkút teszik valódi találkozóhellyé a korábban lepusztult, parkoló autókkal zsúfolt területet. Az egykori Nemzeti Színház emlékét miniszobrok és emlékmű idézi meg. A parkoló helyét évelő ágyások és gyalogos felületek vették át. A tér akadálymentesítése részeként a körút és a Rákóczi út kereszteződésében új gyalogátkelőhelyeket alakítottunk ki.

Séta a belvárosban

Széchenyi sétány

Új gyalogos korzó a Budai Vár és a Bazilika között: A Lánchíd forgalomcsillapításának köszönhetően végre kellemes sétaútvonal köti össze a Duna felett Pest és Buda történelmi központjait. Ez lehetőséget teremt arra is, hogy megújítsuk a hídhoz kapcsolódó köztereket és így létrejöjjön egy páratlan panorámájú sétány Budapest szívében.

CLARK ÁDÁM TÉR: KISEBB KÖRFORGALOM, TÖBB ZÖLDFELÜLET

Gyalogosan könnyebben körüljárhatóvá válik a Clark Ádám tér, mivel a lecsökkent autós forgalmat egy kisebb körforgalom is ki tudja szolgálni. Így nagyobbak lehetnek a gyalogosfelületek és a Lánchíd torkolatánál kialakítható egy új zebra is. Megnöveljük a zöld felületek és új fák és több pad is helyet kaphatnak. A felújított tér a Budai Vár igazi kapujává válhat.

**SZÉCHENYI TÉR:
PANORÁMÁS SÉTÁNY,
MEGNÖVELT ZÖLDTERÜLET**
Megszüntetjük a tér jelentős részét elfoglaló körforgalmat, így közvetlen gyalogos kapcsolatot tudunk kialakítani a Lánchíd és a Zrínyi utca között, a Bazilika felé. A tér közepén álló, most az autóforgalom által elzárt park minden irányból elérhetővé válik és kibővíti az Akadémia előtti, eddig közútként és parkolóként szolgáló terület egy jelentős részével. Összességében a Széchenyi téren jelenleg autóforgalomra használt felületet 70%-kal csökkentjük. Az itt álló épületeket csillapított forgalmú útfelületen közelíthetik meg a járművek.

JÓZSEF ATTILA UTCA: SZÉLES JÁRDÁK, BIZTONSÁGOS KERÉKPÁRSÁVOK, ÚJ FASOR

Teljesen átalakítjuk a József Attila utcát: a jelenleg sivár, a gyalogosok és kerékpárosok számára szinte járhatatlan utcában mind a két oldalon széles járdák, biztonságos kerékpársávok és egy teljesen új fasor kapnak helyet. A belvároshoz most méltatlan utca visszanyeri valódi rangját. A megújuló környezet a földszinti üzletek és vendéglátóhelyek megélénkülését is magával hozza. Az Andrássy úthoz kapcsolódva egy új sétány jöhet létre a Budai Vár és a Városliget között.

Nagykörút: átjáróház helyett úticél

Célunk, hogy a Nagykörút ismét pezsgő élettel kösse össze Pest belső városrészeit. A körút megújítása nem egy közlekedési beruházás, hanem komplex fejlesztés, amely a megkopott területre ismét nyüzsgő kulturális és kereskedelmi életet vonz. A megújításba partnerként vonjuk be a kerületi önkormányzatokat.

ZÖLD NAGYKÖRÚT Ahhoz, hogy a Nagykörút ne csak egy közlekedési útvonal legyen, hanem egy olyan korzó, ahol sétálni és egy teraszra kiülni is érdemes, mindenképp jobb levegőre és a zaj csökkentésére van szükség. Ezért a fejlesztés kulcseleme a körúti fasor megújítása, a fák életterének javítása és dekoratív, de jól fenntartható zöldfelületek kialakítása. Vízáteresztő burkolatokkal és különböző árnyékoló megoldások segítségével is klímabiztosabbá tesszük a területet.

PEZSGŐ UTCAI ÉLET A minőségi bevásárlási, vendéglátási és szórakozási lehetőségek kínálatának bővítése a Nagykörút megújításának egyik legfontosabb feladata. Ennek érdekében ösztönözzük a több és sokszínűbb kulturális programokat, valamint a körúti üzletek összetételének megújítását és a jelenleg üres üzletek hasznosítását.

NAGYVÁROSI PREZSTÍZS Rendezni kell a most kaotikus képet mutató portálokat és vendéglátó teraszokat. Sokan és sokféle módon használják

a körutat, ezért fontos a különböző használati módok – például a rakodás vagy az éjszakai élet – közötti konfliktusok csökkentése, valamint a közbiztonság növelése.

FENNTARTHATÓ KÖZLEKEDÉS

A Nagykörúton a fenntartható közlekedési formáknak, így mindenképp a villamosnak kell elsőbbséget élveznie. Továbbfejlesztjük a biztonságos, akadálymentes, kényelmes gyalogos és kerékpáros közlekedés infrastruktúráját is.

ELKÉSZÜLT ✓

A Nagykörút vonzáskörzetében terek és utcák sorát újítottuk meg az elmúlt 4 év során, részben a Főváros saját beruházásaként, részben Terézvárossal, Józsefvárossal és Ferencvárossal együttműködésben:

- új zebrák a Nyugati téren
- zöldbb és rendezettebb Podmaniczky utca
- teljesen átalakított Jókai tér
- fasor és zöldsáv megújítás az Andrássy úton
- kerékpársávok
- újjászületett Blaha Lujza tér
- forgalomcsillapítás és zöldítés a Déri Miksa és a Somogyi Béla utcában
- zöldbb és csendesebb Bakáts tér
- új fák és növénykazetták a Mester utcában
- Miyawaki erdő a Boráros téren

Előkészületben vannak további új gyalogátkelőhelyek és a kerületek saját fejlesztésében zajlik számos további, a Nagykörúthoz csatlakozó vagy ahhoz közeli terület zöldítése és gyalogosbarát átalakítása is.

Duna-Buda: sétány a Vár lábánál

A Lukács fürdőtől a Lánchídig húzódó területen hat kisebb-nagyobb park és a Fő utca alkotta láncolat megújításával tesszük zöldbbé és vonzóbbá Bel-Budát. A Duna-part vonzáskörzetében a világörökség részét képző historikus épületekhez hangolt kortárs tájépítészeti megoldásokkal alakítunk ki a gyalogosok és kerékpárosok számára kellemes, turisztikailag is attraktív területeket.

A Duna-Buda projekt célja, hogy a budai belvárosi Duna-parthoz kapcsolódóan olyan köztérhálózat jöjjön létre, amely vonzó a lakosság és a turisták számára egyaránt. Mivel az alsó rakpart nem szabadítható fel az átmenő a gépjárműforgalom alól, a felső rakparthoz kapcsolódó területeket kell minél zöldbbé, kényelmesebben bejárhatóvá és csendesebbé tenni.

A tervezési terület három részre tagolódik: a Felhévíz a legnagyobb zöldfe-

lülettel rendelkező, ahol a növényzet megfiatalításával, illetve a különböző funkciók újragondolásával vonzó park alakulhat ki a Margit híd lábánál. A Bem József téren a forgalmi rend átalakításával a városnegyed rangjához méltó, reprezentatív, a jelenleginél zöldbb, gyalogosbarát köztér jöhet létre. A Fő utcát a parkolás rendezése és egységes fasor telepítése teszi kellemesebbé. A komplex szemléletű fejlesztéssel biztonságosabbá válnak a kerékpáros közlekedés feltételei is.

Vissza a Dunához

Újjáéledő pesti alsó rakpart

Legyen a Duna újra Budapest főutcája! Visszaadjuk a pesti vízpartot a város lakóinak. Megteremtjük Budapest legszebb panorámájú sétányát. Zöldítünk, árnyékolunk, átrendezünk. Ismét összeér város és folyó.

A pesti alsó rakpart a legfontosabb közterületi aranytartaléka a pesti belvárosnak. A ma még alig megközelíthető és zajos vízpart visszahódítása régi igénye a budapestieknek. Az elmúlt 4 évben tavasztól ősziig különböző kísérleti kialakításokkal próbáltuk ki, hogyan lehetne a legjobban belakni, emberléptékűvé tenni a ma jelentős részben tranzit útvonalként szolgáló területet. A covid első hulláma alatt

azonnali beavatkozásként, biztonságos szabadidős helyszíneként nyitottuk meg a hétvégére. 2021 nyarán már kísérleti pihenőpark is készült a Lánchídtól északra, és az örökölt tervek módosításával ekkor ültettünk új fasort az id. Antall József rakpartra. 2023 nyarán egy teljes hónapra hangulatos pihenőpart-tá varázsoltuk a Lánchíd és az Erzsébet híd közötti Jane Haining rakpartot. 2024-ben a rakpart megújítása és a

forgalommentes időszakok meghatározása a civil szervezetekkel történt megállapodás szerint folytatódik. A dézsás növények kihelyezésén túl néhány helyen már a tartós átalakítást megelőzően megkezdődnek a faültetések, emellett új árnyékolók kihelyezésével tesszük élvezhetőbbé a területet. Eközben zajlik több szakasz végleges átalakításának előkészítése: pár év múlva a Parlament és a Lánchíd között már egy sokkal zöldebb, dupla fasorral kísért sétány várja majd a gyalogosokat, a Lánchídtól délre húzódó belvárosi szakaszon pedig egy igazi korzó alakulhat ki.

MEGÁLLAPODÁS CIVIL SZERVEZETEKKEL

A Fővárosi Önkormányzat 2022 októberében 16 civil szervezettel kötött megállapodást a pesti alsó rakpart hosszú távú fejlesztéséről, amihez azóta további szervezetek csatlakoztak. A Főváros a rakparti fejlesztéseket a megállapodás alapján készíti elő és valósítja meg.

Római-part: természetesen szeretjük

Megvédtük és a helyi közösség elképzeléseivel összhangban fejleszteni fogjuk a Római-partot, Budapest legnépszerűbb, természetközeli Duna-parti területét. Összehangoljuk a természetvédelem, a sétány használat, a vízisportok, a közlekedés és a vendéglátás szempontjait.

Több mint 20 éves vita feloldására közösségi tervezéssel alkottuk meg a Római-part jövőképét. Komplex változatelemzés nyomán a Nánási út - Királyok útjára, a meglévő elsőrendű védvonal helyére terveztünk meg a Csillaghegyi-öblöt védő új gátat. A terv engedélyt kapott, a védművet Európai Unió forrás segítségével valósítjuk meg. Ezzel párhuzamosan fejleszteni fogjuk a

Római-partot is, de úgy, hogy az ne veszélyeztesse természetközeli jellegét és egyedi karakterét. Részletes közösségi tervezés alapján készítettük el a hullámter fejlesztési tervét, és a parti sétány szabadtér-építészeti koncepciótervét. Az ártéri erdő és az élőhelyek megóvása mellett, finoman hangolt beavatkozásokkal fejlesztjük a parti zöldfelületeket, a hely adottságaihoz illeszkedő

megoldásokkal erősítjük meg a partfalat. Integrált sétányt hozunk létre, amely lehetővé teszi a gyalogosok és a kerékpárosok kulturált együttélését. A gyorsabban hajtó biciklistákat a Nánási úton kialakítandó kerékpársávokra fogjuk terelni. Megújítjuk a sétány teresedéseit, rendezzük a büfésort és a teraszokat, új közösségi funkciókat alakítunk ki, megkönnyítjük a vízpart megközelítését.

ELKÉSZÜLT ✓

PESTERZSÉBETI DUNA SÉTÁNY

Végre jobban kihasználhatják a víz közelségét a Soroksári-Duna partjára kilátogatók is. A pesterzsébeti Duna sétány a Főváros és a kerületi önkormányzat együttműködésével épült meg. Az új stégeknek köszönhetően közvetlen kapcsolat alakult ki a folyóval.

Megújuló parkok

Budapest parkhálózatát sokszínű, különböző méretű, korú és jellegű parkok alkotják. Közös jellemzőjük, hogy az elmúlt évtizedekben zöldfelületük folyamatosan csökkent, állapotuk leromlott. Az elmúlt 4 évben fejlesztési tervek sorával készítettük elő ennek a visszafordítását. Célunk, hogy növeljük a zöldfelületeket, fokozzuk a biodiverzitást és megőrizzük a parkjaink integritását. Mindezt úgy, hogy közben pihenésre, sportolásra és rendezvényekre is alkalmas helyeket biztosítsunk. Parkjaink megújítását – a forrásoktól függően – több lépésre bontva valósítjuk meg.

ELKÉSZÜLT ✓

Pünkösdfürdő park

Teljesen új, 7 hektáros parkot hoztunk létre a pünkösdfürdői földgát oldalában. Ökológikus szemlélettel, természetközeli megoldásokkal és kortárs építészeti elemekkel alakítottunk ki egy minden korosztály számára vonzó zöldterületet. Helyet kapott benne

játszótér, sportpálya, piknikező és kutyagyógyászat, de a főszerep a természeté. A hagyományos parkoknál sokkal kötetlenebb stílusú, biodiverz, vadvirágos rétekekkel, évelőágyásokkal, régi fajtákat őrző gyümölcsössel tagolt kialakítás mintaként is szolgál

más parkok megújításához. Látványos szakítás a pár centisre nyírt gyepvel, a szabályos formára metszett bokrokkal, a fenntartásigényes egynyári ágyásokkal és összességében a környezetbarát üzemeltetési módszerekkel.

EURÓPA ZÖLD VÁROSA -
NEMZETI DÍJ

EURÓPA ZÖLD VÁROSA -
NEMZETKÖZI KÜLÖNBJ

TÁJÉPÍTÉSZETI
NÍVÓDÍJ

MAGYAR INGATLANSZAKMAI
EGYESÜLET KÜLÖNBJ

Óbudai-sziget

Az Óbudai-sziget két és fél kilométernyi ártéri galériaerdeje számos védett növényfaj mellett több, mint 150 madárfajnak ad fészkelő-, telelő- vagy pihenőhelyet. Mindezt megmenekült, amikor sikerült megállítani a galériaerdő elpusztításával fenyegető árvízvédelmi terveket. A megmentett területet helyi védettség alá helyeztük és elkészítettük a sziget fejlesztési tervét. Ennek fő célja a természeti értékek védelmének összehangolása a budapestiek szabadidőtöltési igényeit szolgáló fejlesztésekkel. A terv tartalmazza mind a közparki területekre, mind az állami tulajdonú területekre vonatkozó jövőképet. A megvalósítás első lépéseként 2024 során megújítjuk a rendkívül népszerű, de balesetveszélyessé vált csúszdás játszóteret.

CSINÁLJUK A FESZTIVÁLT

A főváros számos zöldterületén kihívás a szabadtéri nagyrendezvények, fesztiválok és a zöldterületek védelmének összehangolása. Ennek kezelésében jó példaként szolgálhat az Óbudai-sziget, ahol a Sziget Fesztivál szervezőivel sikerült új alapokra helyezni az együttműködést. A fesztivál idejére lekerítjük a természetvédelmi területet. A rendezvény szervezője öt éves megállapodás alapján támogatja pénzügyileg a terület fejlesztését. Ennek segítségével újul meg a csúszdás játszótér, készülnek új nyilvános illemhelyek és megkezdődik egy talajkutas öntözőrendszer kiépítése.

KUTYÁS HÁZIREND

A kutyások és a többi parkhasználó együttélésének javítására már számos fővárosi parkban, így az Óbudai-szigeten is integrált területeket jelöltünk ki a kutyasétáltatók számára. Ezeket a behívható kutyák póráz nélkül sétáltathatják.

ELKÉSZÜLT ✓

Tabán

A Tabánban mutattuk meg elsőként, mennyivel jobb fejlesztéseket eredményez a helyi közösségekkel együttműködésben megvalósított tervezés. Az előző városvezetés idején készült terveket opponáló civilekkel közösen gondoltuk újra a Tabán megújítását. A végeredmény kevesebb fakivágás, több faültetés és természetközelibb kialakítás lett. Itt kapott helyet az első fővárosi Miyawaki erdő, az első közösségi komposztáló, sőt, az első sünmenedék is. Továbbra is kihívást jelent viszont a Tabánt megvédeése a túlterjeszkedő nagyrendezvényektől, amelyek esetenként súlyos károkat okozhatnak a növényzetben.

Gellért-hegy

Vadregényes sziklafalával, épített örökségével és panorámájával a Gellért-hegy Budapest páratlan különlegessége. Mivel egyszerre közpark és természetvédelmi terület, fejlesztése csak ezek különböző szempontjainak figyelembevételével lehetséges. Fejlesztési tervének megvalósítása több lépésben halad. Új látványosságokkal is gazdagítottuk a parkot. Itt kapott helyet Budapest első land art alkotása, amely Nelson Mandela Nobel-békedíjas emberi jogi harcos életművének állít emléket. Budapest egyesítésének 150. születésnapjára 3195 tő ültetésével telepítettünk új rózsakeretet az egykori Jubileumi park megújításával. Minden rózsató egy-egy magyarországi települést vagy határon túli régiót szimbolizál. Felújítottuk Tar István Budapesti lány szobrát is, az alkotás részét képező kúttal együtt.

Vérmező

Megalkottuk a Vérmező fejlesztési tervét, közösségi tervezéssel elkészítettük a park koncepciótervét is. A megvalósítás több lépésben zajlik itt is. Az Attila út mentén vadvirágos évelőágyásokat alakítottunk ki, lecseréltük a padokat és „varjúbiztos” kukákkal indítottuk el a szelektív hulladékgyűjtést. Esőkertek kialakításával oldottuk meg, hogy az eső a sétány elöntése helyett a növényeket táplálja. Felújítottuk a szitakötő játszótér burkolatát. Következő lépés a Déli pályaudvarhoz legközelebb eső parkrész, a Vagon büfé környezetének megújítása. A folyamatban szakmai és pénzügyi partnerünk Budavár Önkormányzata.

Az Újbudai Önkormányzattal közösen fejlesztjük a **FENEKETLEN-TAVI PARKOT**. 2024-ben a játszótér felújítása és árnyékosabbá tétele, egy új nyilvános vécé kiépítése, valamint a Villányi úti fogadótér rekonstrukciója valósulhat meg. Már kikerültek a „varjúbiztos” szemetek és elindítottuk a szelektív hulladékgyűjtést is. Folytatásként a közösségi tervezéssel megalapozott koncepcióterv alapján megközelíthetőbbé válhat majd a vízfelület és növekedhetnek a zöldfelületek.

A **FLÓRIÁN TÉREN** Klímabarát talajvízkút kiépítésére, fasor telepítésére és a burkolatok felújítására is sor kerül.

A **BÉKÁSMEGYERI GÓTÉS-TÓ** élőhely javítása és környezetének fejlesztése a közösségi költségvetés nyertes projektjeként indul el.

A XIII. kerületi **KUBALA LÁSZLÓ PARK** rekonstrukcióját is tervezzük.

Népliget

A főváros legnagyobb parkja ma elhagyott. Célunk, hogy ismét a terület fénykorát idéző, étellel teli közparkká tegyük, ezzel egyben tehermentesítve a város más zöldterületeit. Mérete, elhelyezkedése és leromlott állapota miatt a Népliget megújítása a Radó Dezső-terv egyik legjelentősebb projektje. Szakmai előkészítése megtörtént az elmúlt 4 év során. A lakosság, az érintett állami szereplők és a X. kerületi önkormányzat bevonásával elkészítettük a stratégiai tervet a több ütemben történő megvalósításhoz. Tájépítészeti ötletpályázatot bonyolítottunk le, a díjazott pályamunkák alapján már készül a történeti kert jellegét tiszteletben tartó, de a klímaváltozás kihívásaira is választ adó intézkedési terve. Ez tartalmazni fogja a zöldfelületek megújítását, a megközelíthetőség javítását, a rekreációs funkciók bővítését és a parkot szétszabdalt autóutak forgalomcsillapítását.

Úton, útszélen zöld

A megújuló parkok, Duna-partok, erdők elsősorban a városlakók szabadidejének eltöltését teszik kellemesebbé. A sietős hétköznapiak viszont az a fontos, hogy milyen a saját utcánk és azok az útvonalak, ahol naponta járunk. Szélesesek-e a járdák, van-e elég árnyék, van-e egy csendesebb pad, ahol bárki megpihenhet?

Ha ezekre igen a válasz, akkor jóval többen fogják a sétát, a kerékpárt és a közösségi közlekedést választani az autózás helyett. Így csendesebbé és tisztábbá válik a város, ami még vonzóbbá teszi a gyalogos közlekedést, végre pozitív spirál indulhat el. Sajnos Budapest most még nem ilyen. A szűk utcák többségét faltól-falig aszfalt borítja. Az elmúlt 4 év során azonban sikerült egy szemléletváltást elindítanunk, amelynek nyomán egyre több közterület alakul át. Fővárosi és

kerületi projektek sora mutatja már, mit jelent, ha az autók helyett az emberek jóléte kerül a közterületek tervezésekor a középpontba. A következő években városszerte alakulhatnak majd át utcák biztonságosabbá, zöldebbé, csendesebbé, azaz egészségesebbé a Fővárosi Önkormányzat által a kerületi önkormányzatok számára meghirdetett, európai uniós támogatásból finanszírozott Egészséges utcák pályázat nyomán. A program olyan utcamegújítási ötleteket támogat, amelyeknek célja a gya-

logos és kerékpáros közlekedés fejlesztése, a gépjárműforgalom csillapítása és az akadálymentesítés, a zöldfelületek és a vízgazdálkodás fejlesztése, a vízmegtartás növelése és az ökológiai szempontok érvényesítése. Az új zöldfelületek fenntarthatóbbak is, mivel a csapadékvíz egy részét közvetlenül a zöldfelületekre vezetik, ami a növények táplálása mellett párologtatással hűti a környezetet. A napfényt kevésbé elnyelő, ezért hűvösebb világos útburkolat, párapap és ivókút is segít elviselni a nyári hőséget.

ELKÉSZÜLT ✓

DÉRI MIKSA UTCA

Az „Egészséges utcák” programhoz is mintaként szolgálhat a Déri Miksa utca teljes átalakítása, amelyet a Főváros pénzügyi támogatásával Józsefváros Önkormányzata valósított meg. Az örökölt tervek túlélve, közösségi tervezés segítségével született meg a területhez bátran nyúló elképzelés. Eredménye a Csarnok negyed új, zöld, forgalomcsillapított sétánya lett.

EGÉSZSÉGES UTCÁK

Az „Egészséges utcák” koncepció az emberek egészségi állapotának és életminőségének javítását helyezi a középpontba a közterület- és közlekedésfejlesztés során.

A Lucy Saunders, brit urbanista által kidolgozott és elsőként a Transport for London által a gyakorlatba átültetett módszertant a Főváros szakértői a hazai viszonyokhoz adaptálták.

ZÖLDEBB CSOMÓPONTOK A főváros közösségi költségvetésének nyertes ötletei nyomán több forgalmas közlekedési csomópont is zöldebbé és árnyasabbá válik. Így valósul meg a Boráros tér zöldítése, a kőbányai Liget téri buszvégállomás fásítása, a Széll Kálmán tér és a Kelenföld vasútállomás melletti végállomás árnyékolása.

ZSEBPARKOK A belvárosban csak kivételesen adódik lehetőség új, összefüggő zöldfelületek kialakítására. Ilyen lehetőséget találtunk például a Klinikák metrómegállóánál, ahol szó szerint az aszfalt feltörésével alakítunk ki egy új zsebparkot. Ez ráadásul a szomszédos gyógypedagógiai iskolában tanuló gyerekek speciális igényeihez is igazodva készül majd el. Újpesten egy elbontott uszoda helyére tervezünk új parkot.

A Blaha Lujza tér felújításához kapcsolódóan a Főváros és a Józsefvárosi Önkormányzat együttműködése nyomán a **SOMOGYI BÉLA UTCA** is átalakult. Egyirányú lett a forgalom, így sikerült helyet teremteni szélesebb járdáknak, új fáknak és évelőágyásoknak. Biztonságosabbá tettük az iskola előtti útszakaszt is.

ELKÉSZÜLT ✓

Közösen zöldítünk

A milliós nagyvárosokban nemcsak zöldterületből, hanem helyi kisközösségekből is mindig hiány van. Sokan nehezen találnak új kapcsolatokat teremtésére alkalmas színtereket, mások az íróasztalnál és a monitorok előtt töltött hétköznapiak után vágnak arra, hogy a szabadban végezzenek valamilyen aktív tevékenységet, jó társaságban. Ezekre és a hasonló igényre reflektálva indítottuk el több különböző pályázati programunkat, amelyek egyszerre adnak lehetőséget a lakókörnyezet zöldítésére és helyi közösségek kialakítására.

ELKÉSZÜLT ✓

ÉGIG ÉRŐ FŰ

A fővárosi zöld pályázatok zászlóshajója az „Égig érő fű”, udvarzöldítési pályázat. A zöldfelületekkel alig rendelkező belvárosban kincset érhetnek a klasszikus gangos házak és a zárt tömbök belső udvarai, amelyek akár már kisebb beavatkozásokkal is a hősziget hatást csökkentő zöld oázisokká alakíthatóak. A közös kertészkedés közben pedig végre ismeretség szövődhet az elidegenedett lakók között, és

játszóterekre lehetnek a házakban lakó gyerekek is. Az első három pályázati ciklusban már közel 20 udvar elkészült és ugyanennyi van már folyamatban városszerte.

ZÖLD FALAK

Ahol még egy zöld udvarnak sincs hely, ott is megoldás lehet zöldfalak kialakítása a hőszigetelést csökkentésére. A főváros közösségi költségvetéséből három igen különböző adottságú helyszínen, így a Fény utcai piacon, egy XIII. kerületi kollégium épületének homlokzatán és egy

Csanádi utcai műemlék épületen indítottuk el kísérleti jelleggel zöldfal megvalósítását.

LAKÓTELEPI ZÖLDFELÜLET GONDOZÁS

A pályázat célja, hogy a helyi lakóközösségekkel együttműködve javítsuk a lakótelepi zöldfelületek minőségét és egyben segítsünk itt is közösségeket építeni. Az igen egyszerű feltételek mellett nagy számban elnyerhető kis összegű támogatások segítségével a nyertesek egy-egy darabka közterületi zöldfelületet vehetnek gondozásba.

KÖZÖSSÉGI KERTEK, ÓVODAI KERTÉSZKEDÉS

Hatalmas érdeklődés mellett indult el az első három közösségi kertünk létrehozása Gazdagréten, Zuglóban és a Józsefvárosban. A fővárosi közösségi költségvetés nyertes ötlete nyomán városszerte számos, most használaton kívüli vagy alulhasznosított területet azonosítottunk. Ezek közül azok indulhatnak el elsőként a kertek kialakításáért, amelyekre a legtöbb önkéntes kertész és egy őket összeszervező civil csapat is jelentkezett. A leendő mini-parcella tulajdonosok gazdálkodását szakmai képzéssel készítjük elő.

A közösségi költségvetés másik győztes programjának keretében óvodák pályázhatnak komposztálók és magas-

ELKÉSZÜLT ✓

ágyások kialakítására. Az óvónők szakmai képzésén és a gyerekeknek szóló játékos oktatóanyagok kialakításán keresztül a szülőket is megpróbáljuk a komposztálásban való részvételre buzdítani.

BEFOGADÓ JÁTSZÓTÉR

Közösségi költségvetésből készül befofogadó játszótér a XVIII. kerületben. A cél olyan hely kialakítása, ahol a fogyatékossgal élő gyerekek is biztonságosan együtt tudnak élni ép társaikkal.

ELKÉSZÜLT ✓

A **MESTER UTCA** lakói nemcsak az utca zöldítésének megtervezésében vettek részt, hanem az új növények gondozását is elvállalták. Lakók és az üzletek tulajdonosai ápolják majd az új ágyásokat, a BKM Főkert szakmai támogatása mellett. Így lesz a beton helyén közösségteremtő zöldfelület.

A **SZENT ISTVÁN PARK** „kisparki” része is közösségi költségvetésből, közösségi tervezéssel újulhatott meg. A helyi közösség kivette a részét az új növények elültetéséből is.

Másként csináljuk

Több mint
11 ezer
előnevelt fát ültettünk 2019
ősze óta fasorokba, parkokba,
fővárosi strandok és temetők
területére.

24 ezer
facsemetét ültettünk fővárosi
tulajdonú erdőkbe.

Már közel
3 ezer
értékes, kifejlett fát
mentettünk meg a kivágástól.

több, mint 1800 egészséges fát mentettünk meg tervmódosítással, emellett több mint 1000 fát óvtunk meg az Óbudai-sziget ártéri erdejének megvédésével.

A tervezőket és a kivitelezőket tervezési segédletekkel, a közszolgáltató cégeket pedig zöldfelület- és favédelmi eljárásrend megalkotásával segítjük. Ha mégis vágni kell, akkor előzetesen tájékoztatjuk a lakosságot, szükség esetén bejárást szervezünk. A balesetveszély miatt kivágott fák helyére mindig új fa kerül.

A nagy forgalmú, közművekkel hálózott területeken az új fák leendő gyökérszámát a helyét Stockholm Faültetési Rendszerrel vagy gyökércellás módszerrel mechanikusan biztosítjuk. Gyökérterelő alkalmazásával előzzük meg, hogy a fa növekvő gyökereit kárt tegyenek a közművekben vagy a burkolatban. Az új közműveket a fák közelében védőcsőbe rakjuk. Vízáteresztő burkolattal segítjük a vízvisszatartást, egyben mérsékeljük a hőszigetelést és csökkentjük a csatornahálózat terhelését is. A fiatal fákat öntözőszákokkal segítjük. Az idős fák gyökérzete közül légásással, nagynyomású levegős pisztoly segítségével távolítjuk el az elszennyeződött vagy túlzottan összetömörödött talajt.

Az Andrássy út megújítását a szégyenletes műfü szőnyeg eltávolításával kezdtük, ezt követte a fasor megújítása. Megfiatalítottuk, újratelepítettük a Zugligeti utat, a Kerepesi utat, az Üllői utat és az Újpesti rakpart fasorait is.

A város ökoszisztémájának javítása szempontjából nemcsak az új fejlesztések fontosak, hanem az is, hogyan gondozzuk meglévő zöldfelületeinket.

Ráadásul a környezetbarátabb üzemeltetési módszerekre való átállás sokszor pénzügyileg is kedvezőbb. Ezért a zöldfelület fenntartás területére is új szemléletet hoztunk, amely egyre inkább látszódik a BKM Főkert napi munkájának során. Ráadásul egyre több környezettudatosan gondolkodó budapesti is értékeli ezeket a változásokat.

ÉVELŐK

Az öntözésigényes egynyáriakat fokozatosan felváltjuk szárazságtűrő, élőhelyeket is biztosító évelőkre.

VADVIRÁGOS MÉHLEGELŐK

Elsősorban a kevésbé kihasználható, rosszul megközelíthető területeken a tövig nyírt, kiszáradó gyepek helyett biodiverz vadvirágos foltokat, élőhelyeket hozunk létre.

HELYBEN KOMPOSZTÁLÁS

A faleveleket a parkokban komposztáljuk, amit elszállítunk, azt is csak tavasszal, mire összetömörödött. Ezzel jelentősen csökkentjük a szállítási költséget és a károsanyag kibocsátást, és telre lakóhelyet biztosítunk például a sünöknek.

GLIFOZÁTMENTESÍTÉS

Kiveztük az emberekre és a beporzókra egyaránt kockázatos glifozátot a gyomirtásból. A kiemelt fasoroknál a síkosságmentesítésben is kevésbé környezetkárosító anyagokat vezettünk be.

MADÁRBARÁT BUDAPEST

Együttműködési megállapodást kötött a FŐKERT és az Magyar Madártani Egyesület a madarak védelmének érdekében. A FŐKERT a faegészségügyi vizsgálatokat kiegészíti zoológiai felmérésekkel, a halasztható faápolási munkákat és fakivágásokat pedig a fészkelési időszakon kívül végzi el. Azonnali beavatkozási igény esetén a FŐKERT áttelepíti a madárfészkeket és az odúkból fészkelő madarakat.

Madárodú telepítő programunkkal városszerte segítjük a városi odúlakó madarak költését. A holtfák egy részét is helyben hagyjuk, ezzel, és rovarhotelek kihelyezésével élőhelyeket biztosítunk.

FAVÉDELEM MÁSKÉPP

Gyakori elszomorító látvány, amikor egy építkezés miatt kivágott hatalmas fa helyett ültetett csemeték csak vegetálnak, sokszor 1-2 év után kiszáradnak. Így a fa pótlása csak papíron történik meg, az utca pedig sivárabb lesz és melegebb.

Ezért korlátozzuk a korábbinál sokkal szigorúbban a fakivágásokat, és fektetünk jóval nagyobb figyelmet a favédelmére, új fák esetén az ültetés minőségére és az utógondozásra. Ezt új szabályozással és innovatív technológiák alkalmazásával biztosítjuk. A beruházások tervezőitől 2020 óta megköveteljük favédelmi tervek készítését, amelyet új favédelmi munkacsoportunkhoz kell benyújtani. Valódi párbeszédet alakítunk ki a tervezőkkel, amely új szemléletű, fabarát tervek megszületéséhez vezet. Így már

Természetesen Budapest

ELKÉSZÜLT ✓

Több mint két Margit-szigetnyi területre, összesen 8 helyszínen több mint 210 hektárra terjesztettük ki a helyi védettséget 4 év alatt, ezzel összesen 25%-kal növeltük a Főváros által védett területeket. Ezek közül többet is közvetlenül fenyegetett a pusztítás: az Óbudai-sziget galériaerdejét a kormány gátépítési terve, a Nagytétényi Duna-partot pedig az illegális sittylerakás sodorta veszélybe. A Jegénye-völgyet luxusingatlanok építése fenyegette.

LIFE BIODIVERSITY PROGRAM A TERMÉSZETVÉDELEMRE

Budapest az Alföld, a Dunántúli-középhegység és a Duna találkozásánál alakult ki, ennek köszönhető, hogy a város terjeszkedése ellenére is még mindig sokféle természetes élőhely található itt. A Budai-hegység összefüggő erdein és a néhány természetközeli állapotú Duna-part szakaszon kívül kevésbé ismert természeti értékeket is rejt a város: vannak itt gyepek, barlangok, források, sziklák, lápok, mocsarak és tavak. Ezek megóvása azonban korábban nem tartozott a városfejlesztés kiemelt céljai közé.

E téren is változás indult el 2019-től, aminek eredményeként végre a természetvédelmi területeink fejlesztésére is sor kerülhet. Több éves előkészítő munka után a Főváros elnyerte az Európai Unió LIFE pályázatának 1,4 milliárd forintos támogatását 'Biológiai sokféleség' kategóriában. A következő években a III.

kerületi Mocsáros természetvédelmi területen, a XI. kerületi Kőérberék-Őrmezei természetvédelmi területen és a XXII. kerületi Tétényi-fennsíkban az élőhelyek állapota jelentősen javulhat. A legnagyobb hangsúly az értékes füves területek természetvédelmi kezelésén lesz. A téli-tavaszi csapadékok szelíd műszaki beavatkozásokkal minél tovább próbáljuk megőrizni az értékes élőhelyeken. Lényeges szerepet kap a szemléletformálás, ennek keretében a Vadvirágos Budapest program is újabb helyszínekkel bővül. A LIFE program a hosszú távú és átfogó szakmai tervezésre is lehetőséget ad, így elkészíthetjük majd Budapest Biodiverzitás Stratégiáját. A programot 7 év alatt valósítják meg a főváros szakségei, a Pilisi Parkerdő és civil partnerek, így a Zöld Jövő Környezetvédelmi Egyesület, az Aquincum-Mocsáros Egyesület, valamint a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület közreműködésével.

MOCSÁROS

A budai oldal egyik utolsó vizes élőhelye évtizedeken át beépítésre volt kijelölve. Magyarországon példa nélküli módon a területet visszatorlasztottuk építési övezetből zöldövezetbe. A legértékesebb részét védelem alá helyeztük, hamarosan elkezdjük a revitalizációját.

A természeti értékekben kevésbé gazdag részén 13 hektáros új közparkot hozunk létre, amely mindenekelőtt a szabadidős sportolásnak és a póráz nélküli kutyasétáltatásnak ad majd helyet. Ez tehermentesíti a védett területeket. Az új park kialakításához a természetközeli szemléletben készült Pünkösdfürdő park szolgál majd mintaként.

ÚJJÁÉLEDŐ VÁROSI ERDŐK

Budapest erdeinek kezelése során nem lehet a kitermelt faanyag mennyisége a cél. Fontosabb a klímavédelem, a természetvédelmi szempontok és kirándulásra alkalmas erdőterületek kialakítása. Ezt szem előtt tartva készítettük el a Fővárosi Önkormányzat első erdőkezelési koncepcióját és 10 éves munkatervét, amelyet új, az erdők kezelésére specializálódott szakértői csapatunk valósít meg. A Főváros tulajdonában a budapesti erdők mindössze 6%-a van, 309 hektár. Ebbe nem tartoznak bele a Budai-hegység nagy, összefüggő erdei, „csak” 132 kisebb-nagyobb, szétszabdalt erdőfolt. Ezek a területek az elsődleges célunk a minél természetesebb, őshonos fajokból álló erdők létrehozása. Az átalakítás során az akácok helyére tölgyekből, juharokból, hazai nyárfákból és kőrisből álló változatos erdőket telepítünk. Nagy vágásterületek nélkül,

folyamatos erdőborítás mellett hozunk létre természetközeli erdőket. A munka a XVII. kerületi Merzse-erdőben és Nagylegelő-erdőben, valamint a IV. kerületi Farkas-erdőben már elkezdődött. Elkezdtük az általunk védetté nyilvánított Szépvölgyi erdő megújítását is, kezdetben az EU URBforDAN programjának keretében, most már a II. kerületi önkormányzattal együttműködésben. Elhordtuk az illegális hulladékot, felszámoltuk a régi parkolókat és ezer erdészeti csemetét ültettünk a helyükre. Kiépítettük a Nagyfejű csajkó tanösvényt is.

A kikapcsolódásra vágyó lakosokat célozzuk a „Városi erdő” fejlesztési projektekkel. Ennek keretében a Rákoscsabai-erdőben 2900, a XXIII. kerületi Pesterzsébeti-erdő területén 2700 darab erdészeti facsemetét ültettünk, pihenőbútorokat is kihelyeztünk. A Rákoscsabai-erdőben erdei tantermet is létesítettünk.

RÁKOS-PATAK REVITALIZÁCIÓ

Rehabilitáljuk és természetesebbé tesszük a Rákos-patak külső kerületi szakaszait a természetvédelem és a kerékpározás szempontjainak összehangolásával.

